

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

ISSN 0013-8827. Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 45

1 januari 1985

No. 1

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

M. G. M. JANSEN, *Coleophora maritimella* Newman, nieuw voor de Nederlandse fauna (Lepidoptera: Coleophoridae): 1; K. VEGTER, De tweede generatie van *Andrena barbilabris* in Drenthe (Hymenoptera: Apidae): 3; B. J. LEMPKE, *Udea lutealis* (Hübner) in Nederland (Lepidoptera: Pyralidae): 6; J. H. KUCHLEIN, Enkele aanvullingen op de Naamlijst van de Nederlandse Lepidoptera: 9; W. NIJVELDT, Notes on the larva of *Rabdophaga oculiperda* Rübsaamen (Diptera: Cecidomyiidae): 11; KORTE MEDEDELING: W. OORD, *Chloroclysta chloerata*: 10; LITERATUUR: 5, 10, 12; PERSONALIA: 8.

Coleophora maritimella Newman, nieuw voor de Nederlandse fauna (Lepidoptera: Coleophoridae)

door

M. G. M. JANSEN

ABSTRACT. — *Coleophora maritimella* Newman, new for the Dutch fauna (Lepidoptera: Coleophoridae). Some tens of cases were found on the seeds of *Juncus maritimus* Lamk. in a salt marsh south of Bergen op Zoom (prov. of Noord-Brabant). Twelve specimens were reared. Several cases of *Coleophora glaucicolella* Wood were also found.

Op 9 april 1983 bezocht ik de schorren van het Markiezaatsmeer nabij Bergen op Zoom. *Juncus maritimus* Lamk. (Zeerus) is daar op het hoge schor en verder landinwaarts in enkele poelen een vrij frequent voorkomende plant. De heer H. van der Wolf had mij eerder attent gemaakt op de mogelijkheid om *Coleophora maritimella* Newman (= *C. obtusella* Stainton) aan te treffen.

Bij het bekijken van de plant vielen onmiddellijk de buiszakken op van *C. glaucicolella* Wood. Uitkweken van een aantal van de zakken leverde op 6.VI.1983 inderdaad een tweetal vlinders van deze soort op.

Wat mij in het veld eveneens opviel was het voorkomen van een rond gat in een aantal vruchten. Aangezien een dergelijke aantasting nieuw voor mij was besloot ik een groot aantal overjarige stengels te verzamelen. De volgende dag zag ik enkele tientallen wandelende zakken. De zakken worden, geheel in tegenstelling tot die van *C. glaucicolella*, omsloten door een vrucht en zijn, indien de dieren stil zitten, daardoor in het veld nauwelijks te vinden. Emmet (1979) geeft een korte beschrijving, Toll (1962) een tekening van een dergelijke zak, op grond waarvan kon worden vermoed met *C. maritimella* van doen te hebben.

Het geheel werd eerst enkele weken in een nylonkous buiten gehangen en daarna begin mei binnengehaald, vervolgens in enkele ruime glazen potten gezet, afgesloten met nylongaas en dagelijks licht gesproeid. In totaal werden 12 vlinders uitgekweekt. De eerste kwam te voorschijn op 2.VI.1983, de laatste op 28.VI.1983. Genitaalonderzoek bevestigde dat het om *C. maritimella* ging (fig. 1). De kweek leverde ook enkele parasieten op: 1 ♀, helaas zonder volledige antennae (dit maakt de determinatie minder betrouwbaar) van *Bracon osculator*

Fig. 1. Genitalia van het ♂ van *Coleophora maritimella*. Foto J. Huisenga.

Nees, een ectoparasiet (det. C. van Achterberg); 1 ♂, *Miotropis unipuncta* (Nees) (det. M. J. Gijswijt); 1 ♀ en 1 ♂ *Pteromalus* spec. (det. M. J. Gijswijt). Het is niet duidelijk of alle parasieten afkomstig zijn van *C. maritimella* of ook van *C. glaucicolella*.

Wat betreft de biologie van *C. maritimella* vermeldt Emmet dat de soort vliegt in juni-juli. Vraat door rupsen kan het beste worden opgespoord door te zoeken naar de kleine gaatjes in de zaden. De pop wordt vastgehecht aan een stengel. De enige genitaaltekening wordt gegeven door Pierce & Metcalfe (1935). De soort is tot nu toe gevonden in Groot-Brittannië, Denemarken, Frankrijk, Italië, Joegoslavië, Albanië, Griekenland en Tunesië (Baldizzone, 1982).

Ik zou hierbij de heren C. van Achterberg en M. J. Gijswijt willen danken voor de determinatie van de gevonden parasieten en de heer H. W. van der Wolf voor het controleren van de determinatie en het vervaardigen van een preparaat. De heer J. Huisenga was zo vriendelijk een foto hiervan te maken.

LITERATUUR

- Baldizzone, G., 1982. I Coleophoridae raccolti dalla spedizione del Musco di Budapest in Tunisia nel 1977 (Lepidoptera). — *Ann. Hist. Mus. nat. Hung.* 74: 203-216. Budapest.
- Emmet, A. M., 1979. *A Field Guide to the Smaller British Lepidoptera*: 1-271. British Entomological & Natural History Society.
- Pierce, F. N. & J. W. Metcalfe, 1935. The Genitalia of the Tineid Families of the Lepidoptera of the British Islands: I-XVII, 1-116, pl. 1-68. Warmington (private ed.), (p. 64; pl. 39).
- Toll, S., 1962. Materialien zur Kenntnis der palaearktischen Coleophoriden. — *Acta zool. cracov.* 7: 577-720, 19 + 14 + 33 pln.

C. de Graaffstraat 123a, 4461 WS Goes.